ಮ ಊಸಿರು ಮು ಖ

೧೩ ಕಾನೀ ಸಂಹ ಯ ಪತ್ಸ್ರರಾಜು ರ ಊಪು ಪ ಸೀ ಜ. . . . .

೧೪ ತ್ರು ನೃಪತಿಹ ೃದ ರು ಸಿಲ್ಲ ಂ,ಬು ಪಸ್ಯಿಕ ಪಲ್ಲ ಂ. . . .

೧೫ ಳಿ [**The inscription stops here abrutly-Foot Notes:**
ಸೌ.ಇ.ಇ. ೧೧–೧. ಸಂ. ೧೦೨, **p.** ೯೯ ಅತೀ ದಾಸ ಸ. ಬ.ಕಾ.ಇ. ೧–೧. ೧೦೨]

ಈ ಶಾಸ ನ್ನೂ ಸ ಪ ಸ್ಯಿರು ಕ ತ್ತುಲ ರು ಲ್ಲಿ ಹ ಚ್ಚಿದ ಪ ಹಾರ ದ ಹ ಣತಿ. ಯ ಲಿ–ಸಿರ ಊನ ಈ ಶಾಸ ನತ್ತು ಸಂದ ವಾಡಿಗೆ ಶಾಸ ನ ದಹ ದ್ಯ ದ ಸಾಲು ಗಳನ್ನ ಯ ಥಾಪ ತ್ತಾ ಗಿ ತಿಗಿದು ನೀ ಲಿ ಪ್ರ ತಿ: ಈ ತ್ರು ನ ರಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಚರಿತ್ರ್ರಕಾರ ರಿಗೆ ಮಹ ದ ಪಕಾರ ವಾಗಿದಿ. ಈ ಶಾಸ ನ ದಿಾದ ಹೆ ಊ ಪ ಡಾ ಪ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗ ತಿಗ ಳು:

೧ ಮಹಾಪಾ ಂಡಲೇಶ್ವ ರನಿ ಮ ತ್ತು ರೂ ಆಗಿರ ದಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಚಾಳು ಕ್ಯ ರಾಜನಾದ ತ್ರೈಲ ೋಕ್ಯ ಪಲ್ಲ ನ ಪ ಗನಿಆದ ,ಬು ಪಸ್ಯಿಕ ಪ ಲ್ಲ ನೀ ಆಗಿದ್ದಾ ನಿ.

೨ ಅಪ ನು ಪಿಂಗೀತ್ರು ರ ಪರೀಶ್ವ ರನೂ ಆಗಿದ್ದಾ ನಿ

೩ ಅಪ ನು ಯು ದ್ಧ ವಿರ ನೂಹ ಗಿಗ ಳ ಆನಿಗ ಳ ಸಿೂಕ್ಕ ನ್ನ ಅಡ ಗಿಸು ಪಪನೂ ಆಗಿದ್ದಾ ನಿ

೪ ಅಪ ನಿಗೆ ಅಮ್ಮ ನ ಗಂಧ ವಾರ ಣ ಎಂಬ ಬಾಪ ಲಿಯೂ ಇಾದಿ

೫ ಅಪ ನಿಗೆ ಪಂಚ ಮಹಾಶ ಬ್ದ ಗೌರ ಪತ್ತೂ ಇದೆ

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಯಲಿ-ಸಿರೂರು ಶಾಸನದ ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಏನಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನೂ ಊಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೂ ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿರುವ, ಸಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಿರುವ ಆಧಾರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನ ಜನಪರವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮಾಹಿತಿಯಿದ್ದಿರಬೇಕು. ತೇದಿಯಿರದ ಯಲಿ-ಸಿರೂರಿನ ಶಾಸನದ ಕಾಲವೂ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ನಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನದ ತೇದಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದುದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಯಲಿ-ಸಿರೂರು ಶಾಸನದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಐದು ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುವುದು ಎರಡು: ಆ. ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನೇ, ಆ. ಇಮ್ಮಡಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನೇ ಅಮ್ಮನಗಂಧವಾರಣನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಈ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿಸಿ ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸನವಿದೆ. ಮುಳಗುಂದದ ಆ ಶಾಸನವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ತೆಗೆದು ನೋಡಿದೆ. ಪರಮ ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದರೆ ಮುಳಗುಂದದ ಆ ಶಾಸನವು ಈ ಯಲಿಸಿರೂರು ಮತ್ತು ನಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಹಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ೨೪ ಸಾಲುಗಳ ಆ ದೊಡ್ಡ ಶಾಸನದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾದ (ದೀರ್ಘವಾದ ಏಳುಮೂರೆ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ (ಸಾಲು ಮೂರರಿಂದ ಹತ್ತರವರೆಗೆ) ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇನೆ: [ಎ.ಇ. ೧೬, ಪುಟ ೫೩-೫೭, ಮುಳಗುಂದ ಜೈನ ಬಸದಿಯ ಶಾಸನ, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೫೩];

೩ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾಶ್ರಯ ಶ್ರೀ ಪೃಥ್ವೀವಲ್ಲಭ ಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪರಮಭಟ್ಟಾರಕಂ ಸತ್ಯಾ

೪ ಶ್ರಯ ಕುಳತಿಳಕಂ ಚಾಳುಕ್ಯಾಭರಣಂ ಶ್ರೀಮತ್ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲದೇವರ ವಿಜಯ
ರಾಜ್ಯಮುತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರವ

೫ ರ್ದ್ಧಮಾನಮಾಚಂದ್ರಾರ್ಕ್ಕತಾರಂ ಸಲುತ್ತಮಿರೆ ತತ್ತ ಸರುಂ ಸಮಧಿಗತ ಪಂಚ
ಮಹಾಶಬ್ದ ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರಂ ಮೆಂಗೀ

೬ ಪುರವರೇಶ್ವರಂ ಸಮರಪ್ರಚಂಡಂ ಕುಮಾರಮಾರ್ತ್ತಂಡಂ ಪರಕಯುದ ನಿವಾರಣ
ಸಮ್ಮನಗಂಧವಾರಣಂ ಪಡಿವಾರ ನಿದಾನ

೭ ದಾನ ಕಾನೀನಂ ಹರುವತ್ಸರಾಜಂ ರಣಮನೋಜಂ ರಿಪುನೃಪಹೃದಯ ಶಲ್ಯಂ
ಸುಮಸ್ತಿಕ ಮಲ್ಲಂ ಮಂಡಲಿಕ ಶಿರೋ

೮ ಮಣಿ ಚಾಳುಕ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಹಾರಣ ಕಟಕ ಪ್ರಾಕಾರಂ
ಶ್ರೀಮತ್ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲದೇವ ಪಾದ ಪಂಕಜ ಭ್ರ

೯ ಮರಂ ಶ್ರೀಸೋಮೇಶ್ವರದೇವಂ ಬೆಳ್ವೊಲ ಮೂನ್ನೂರುಂ ಪುಲಿಗೆರೆ ಮೂನ್ನೂರುಂ
ಸುಖಸಂಕಥಾ ವಿನೋದದಿನಾಳುತ್ತಮಿ

೧೦ ರೆ ತತ್ಪಾದ ಪದ್ಮೋಪಜೀವಿ || [ಹೀಗೆ ಈ ಶಾಸನ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆದು ಸಂಧಿ
ವಿಗ್ರಹಾಧಿಕಾರಿಯ ಮೂಲಕ ಜಿನಭಕ್ತ ಬಿಜ್ಜೀವನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಈ ಮುಳಗುಂದದ ಶಾಸನದ ಉದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಮಲ್ಲದೇವನ ಮಗನಾದ ಸುಮಸ್ತಿಕ ಮಲ್ಲನೇ ಸಮ್ಮನಗಂಧವಾರಣನೂ ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದನಾದ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ; ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಯಲಿ-ಸಿರೂರ ಮತ್ತು ಸಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಆದರೆ ಇದನ್ನು, ಕಡ್ಡಿ ಎರಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿದಂತೆ, ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮುಳಗುಂದ ಶಾಸನ. ಈ ಶಾಸನದ ತೇದಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೫೩ ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಯಲಿ-ಸಿರೂರು ಶಾಸನದ ತೇದಿಯೂ ಇದರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಸಿಗಳು ಹರಳುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಇಂತಹುದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸನ ಸಿಸಪಾಯಿತು! ಅದು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗದಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹೊಂಬಳದ ಶಾಸನ [ಸೌ.ಇ. ೧೧ (೧೯೭೬) ಸಂ. ೮೪, ಪು. ೭೭, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೪೯]: ಸೌ.ಇ.ಇ. ೧೧, ೯೦. ೧೦೫೪. ಬಳಗಾನೂರು (ದಾಜಿ/ಗದಗತಾ) ಈ ಎರಡು ಶಾಸನೋಕ್ತ ಬೇಂಗೆತ್ತು ರಮೇಶ್ವರನ ಯ ನೆಲೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಆ ಶಾಸನಸಂಪುಟದ ಸಂಪಾದಕರ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿದೆ [ಅದೇ: ಪು ಟ ೭೬]. ಆದರೆ. ಅಂತರ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಈ ಶಾಸನೋಕ್ತನಾದ ಬೇಂಗೆತ್ತು ರಮೇಶ್ವರದೇವರು ವಡ್ಡವ್ಯವಹಾರಿ ಸಹ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರ |ಚಕ್ರಿಯ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ ಇಮ್ಮಡಿಸೋಮೇಶ್ವರನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು; ನನ್ನ ಈ ಸೂಚನೆಯ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಚರಿತ್ರಕಾರರು ದಯವಿಟ್ಟು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಬೇಂಗೆತ್ತು ರಮೇಶ್ವರನೆಂದು ನಮೂದಿಸಿರುವ ಇನ್ನಿತರ ಶಾಸನಗಳು:

ಸೌ.ಇ.ಇ. ೧೧-೧, ೧೦೨೦ ಅತೀದಿ ಶಾಸನ, ಯಲಿಸಿರೂರು (ದಾಜಿ./ಗದಗತಾ.) ಪು ೯೯

ಸೌ.ಇ.ಇ. ೧೧-೧, ೮೪. ೧೦೪೯.ಹೊಂಬಳ (ದಾಜಿ/ಗದಗತಾ)

ಯಲಿಸಿರೂರಿನ ಅತೀದಿ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೫೦ ರಿಂದ ೧೦೫೫ ರ ನಡುವಣ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಬಹುದು.

೨ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾಶ್ರಯ ಶ್ರೀ ಪ್ರಿಥ್ವೀವಲ್ಲಭ ಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜ

ಪರಮೇಶ್ವರ ಪರಮಭಟ್ಟಾರಕಂ ಸತ್ಯಾ

೩ ಶ್ರೀ ರು ಕುಳತಿಳಕಂ ಚಾಳುಕ್ಯಾಭರಣಂ ಶ್ರೀಮತ್ರೈಳೋಕ್ಯಮಲ್ಲದೇವರ ವಿಜಯ ರಾಜ್ಯ
ಮುತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿ

೪ ಪ್ರವರ್ದ್ಧಮಾನಮಾಚನ್ದ್ರಾರ್ಕ್ಕತಾರಂ ಸಲುತ್ತಮಿರೆ ತದೀಯ ಪ್ರಿಯ ಸನ್ದ
ನನಖಿಳ ಜನಮನೋ ನನ್ದನಂ | [ಸ್ವಪದ] ಗತ

೫ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಶಬ್ದ ಮಹಾಮಣ್ಡಳೇಶ್ವರಂ | ವೇಂಗೀಪುರವರೇಶ್ವರಂ ಸವರ
ಪ್ರಚಣ್ಡಂ ಕುಮಾರ ಮಾರ್ತ್ತಣ್ಡಂ ಪರಕುಮಾದನಿ

೬ ವಾರಣ| ಸಮ್ಮಾನ ಗನ್ಧವಾರಣ | [ಪರಿವಾರ ನಿದಾ]ನಂ| ದಾನಕಾನೀನಂ ಹರಿಯ
ವತ್ಸರಾಜ! ರೂಪಮನೋಜಂ ರುದ್ರಪನೃಪತ್ಯೈದರು

೭ ಸಿಲ್ಲಂಬು ವಸ್ತಿಕವಲ್ಲಂ | ಮಣ್ಡಳಿಕ ಶಿಖಾಮಣಿ ಬೂ [ಳೋ] ಕ ಚೂಡಾಮಣಿ
[ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಹಾರಣ] ಕಟಕ ಪ್ರಾಕಾರಂ | ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ವಾಹಾ

೮ ಮಣ್ಡಳೇಶ್ವರ | ಸೋಮೇಶ್ವರದೇವರ್ಗ್ಗೆಳ್ವೊಲ ಮಹಾಜಮಂತ್ರ ರೇಜ
ಮಹಾಜಮಂ ಬೀಳಾನುವೃತ್ತಿಯನಾಳುತಂ ಸುಖದಿನಿರೆ ||

ರಾಜರ ದಾನದತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆಂಬುದೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳು ಇರುತ್ತವೆಂಬುದೂ ನಿಜ, ಆದರೆ ಈ

ನಾಲ್ಕು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸದೃಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಆ ಬಗೆಯ ಸ್ಥೂಲ ಹೇಳುದಾ ಣೆಕೆಯ ದಲ್ಲ. ಇವು ಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊಂಬಳ ಶಾಸನ ಮೊದಲನೆಯ ದಾಗಿದ್ದು, ಆಗಿನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬು ವಸ್ಯಿಕವಲ್ಲನು ಹೇಳುದಾಗಿ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾಗಿದ್ದನು. ಮುಳಗುಂದ, ಸಿರೂರು ಮತ್ತು ನಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನಗಳು ಅನಂತರದ ಶಾಸನಗಳಾಗಿದ್ದು ಬು ವಸ್ಯಿಕಮಲ್ಲನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮತ್ತು ಬಿಟ್ಟು ವಮಾವೆ. ಬು ವಸ್ಯಿಕವಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರ | ರಾಜನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹೊಂಬಳ ದ ಶಾಸನ ಮೊದಲಿನದು.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೪೯ ರ ವೇಳೆಗೆ ಈತನು ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರ ಆಗಿದ್ದನು, ಪೆಂಗೀತು ರವರೇಶ್ವರ ನಿನಿಸಿದ್ದನು. ಬೆಳ್ವಲ ಮುನ್ನೂರು ಂತು ರುಗಿಜೆ ಮುನ್ನೂರು ವಂ ಬೀಳಾನು ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ತ್ರೈಳೋಕ್ಯ ವಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರ | ಚಕ್ರಿಯ ಪ್ರಿಯ ನಸ್ದನು ಎನಿಸಿದ್ದನು.

ನಂದವಾಡಿಗೆಯ ಶಾಸನದ ಎರಡನೆಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಾಲು ೧ ರಿಂದ ೧೦ ರ ವರೆಗೆ ಎರಡು ವೃತ್ತ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಾವನ ಗಂಧವಾರಣನು ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ;

ಚಂಪಕಮಾಲೆ|| ಪರದಾತಿಯಿಂ ಸಿಲಂನ್ನಡಗಿ ಕರ್ಣ ಚಳಾಚಳದಿಂದ ಎಬ್ಬಿಗ
ದ್ಗದಗಿ ಕರುಬಿ ಘಾತದಗು ಘ್ರಣಿಯಿಂ ಬಗಣು ದರಾತಳ
ಕ್ಕು ದೆ ನಿಶಾತದನ್ತ ಘನ ಘಟ್ಟ ಣೆಗಳ್ಗಿಡಿವಾಗ ಜವ್ರಜು
ಬಿದಜೆ ಮಿಹೋದಿರುಂತು ಳಿದು ಕಿಳ್ಯು ದ ಬಾವನಗನ್ಧವಾರಣ |
ಚಂಪಕಮಾಲೆ || ಪರನರಪಾಳ ಸೈನ್ಯ ನಮರಕ್ತ ಸರೋವರ ಮಂ ಕಲಂಕಿ ಬೀ
ಕರಸು ಬಟಾಂತ್ರಜಾಳ ಖ್ರದ ಪಂಕಜಾಳವನಾಚ್ಚಿ ಮಸ್ತಕಾಂ
ಬರುಹವ ಸಿಂದು ಗುಂಡು [ಕಿ] ಮುಚ್ಚಿ ಜಿತಸ್ರವ ದಿಂತ ಗುಳ್ದ ಸಂ

ಗರಜಾೋಳಿಯಂ ಪಿ ಜೆಯುತಿಶು ೯ದ ,ಬಾಪನಗಸ್ಥ ವಾರ ಣಾ ||

ಈ ಎರಡೂ ವೃತ್ತಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯ ಾ ಗ್ರಾಹ್ಯ ವಾಗು ಪುತಿ ವರ್ಣಿಸಿರು ಪ,ದಿರ ಪಡಕ್ರ ಪದ ,ಬಾಪನಗಢಾರಣಾ ಬೇರಿ ಯ ಾಮೊ ಆಗಿರದಿ ಈ ಮಹಾಮಂಡುಲೇಶ್ವರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆಂದು ,ದಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಂದರಿಹ ೊಬಳ, ಯ ಲಿ-ಸಿರೂ ಪತ್ತು ಮುಳುಗುಂದದ ಶಾಸನಗಳ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವ ರನೂ ನಂದ ವಾಡಿಗಿಯ ಶಾಸನದ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನೂ ಒಬ್ಬನೆ ಆಗಿದ್ದಾನೆ; ಅದರುತಿಯೇ ಅಮ್ಮನ ಗಂಧವಾರಣನೂ ,ಬಾಪನಗಂಧವಾರಣನೂ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವ ರನೂ ಬು ಪಸ್ಸಿಕಪಲ್ಲನೂ ಇಮ್ಮಡಿಸೋಮೇಶ್ವರನೂಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಪರ ಪ್ರಚಂಡಂ, ಪರಕರಿ ಮಾಡುವಾರಣಾ, ರಿಪು ಹೃದಯಶಲ್ಲಂ, ಕುಮಾರ ಮಾರ್ತಾಂಡಂ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳು ,ಬು ಪಸ್ಸಿಕಪಲ್ಲನ ಯುದ್ಧ ಸಾಹಸಗಳಿಗೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಶಬ್ದಪಳಿಯಿಗಳು. ಈತನ ಇನ್ನಿತರ ಶಾಸನಗಳೂ ಇದೇ ,ಬಾಪವನ್ನ ಅನುರಣಿಸುತ್ತವೆ: ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ; “,ದರಿಯಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಪಲ್ಲ ಕ್ಷಿತಿಪತಿ ಕುಡಿ ಕಯ್ಗೊಂಡು ಮತ್ತತ್ತ ರತ್ನಾಕರ ಪ,ದ್ವೀಪ ನಾನಾ ಷುರು ತತಿಗಿ ತನ್ನಾಣೆ ತನ್ನಚ್ಚು ತನ್ನಿಟ್ಟರಸರ್ ತನ್ನೋಲಿ ತನ್ನಂಡಿಗೆ ಯೆನೆ ಪಿತಾಜ್ಞಾನಿತಂ ಮಾಡಿದಂ ಬಾಹ್ವುರಿ ಪದ್ಮಾನಂದ ತೇಜ ನೃಗನಳ ಚರಿತಂ ಮರ್ತಿ ಮಾರ್ತ್ತಾಂಡ ತೇಜ” (ಬಾ.ಕ.ಇ. ೧–೧. ೧೧೬ ಕ್ರಿ ಶ.೧೦೭೫)

ಸೌ.ಇ.ಇ. ೧೧–೧, ೧೧೧.೧೦೭೧. ಸೊರಟೂರು (ದಾ ಜಿ./ಗದಗತಾ.) ಅಂಗವರಾಳ ಸಿಂಗಳಿಕ ಗೂರ್ಜ್ಜರ ಮಾಳವ ಚೇರ ಪಾಂಡ್ಯ ಕಳಿಂಗ ಖಸಾಂಧ್ರಯಾದವ ಮಹೀಬುಜಾತಾಳಿ ಮಣಿಬ್ರಜಪ್ರಬಾ ಲಿಂಗಿತ ಪಾದಪೀಠನವರಿನ್ದ್ರ ಪ್ರಾಸನವಾರ್ಯ್ಯ ವಿರ್ಯ್ಯನುತ್ತುಂಗಖಶಂ ಸವಸ್ತ,ಬವನಾಶ್ರರು ನಾಹವಮಲ್ಲನಸ್ದನ(೦)

ಜನ ನಾಥಂ ,ಬು ವಸ್ಸಿಕ ಮಲ್ಲ ಮ ಹಿಮಾ ಂ ಚಾಳು ಕ್ಯ ಮ ತ್ತರ್ತ್ಡನಾಗಿ ದಿನ ರೀಸ್ಟ್ರ ಪ್ರತಿಮಾ ಂ ಸ್ವ ,ಬಾಹು ಬಳದಿಂಫೂ ಫ್ವಾ ಕಪ ರಾದ್ರೀಸ್ಟ್ರಹಿ

ಮ್ಯ ಕನಗ್ಗಾದಿಳ್ವ ರ ಸೀತುಸೀ ಪಿ ಯೆ ನಿಸ್ದೀ ,ದಾತ್ರಿಯು ಂ ಕಿಊಡೆಫು ಥ್ಯ ಪಾಳಕ್ಕ್ರಳಸ್ಥಿ ಸ್ ರ್ಯ್ಯ ,ದ ಸೀಕ ಛತ್ರ ಪಂ ಮ ಾಡಿದು

ನಂದವಾಡಿಗಿ, ಹಿ ಊಬಳ , ಯು ಲಿ–ಸಿರೂರ ಮ ತ್ತು ಮು ಳಗು ಊ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಲಫು ಸ ಮ ಾನ ತಿಗಳು:

೧ ಈ ನಾಲ ಫ್ಥ ಶಾಸನಗಳು ಸಮ ಕಾಲೀನ ವಾಗಿವಿ.

೨ ಇಫು ಒಂದಿ ಊದು ಸ ಮೀಪ ಸ್ಥ ಳದಶಾಸನ ಗಳು.

೩ ಇಫು ಸ ಮ ಾನ ರಾಜ್ಯಾ ಡಳಿತ್ಕೆ, ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಳು ಕ್ಯರ ಪ್ರದು ತ್ವಕ್ಕಿ ಒಳ ಪಟ್ಟಿವಿ.

೪ ಸ ಮ ಾನ ರಾದ ರಾಜರಾದ ತ್ರೈಳೊಕ್ಯ ಮಲ್ಲ –,ಬು ವಸ್ಸಿಕ ಮಲ್ಲ ರ ಆಳ್ವಿ ಕಿಯು ಲ್ಲಿವಿ.

೫ ಬಹು ಮ ಟ್ಟಿಗಿ ಸ ಮ ಾನ ಷ ರು ಮ ನ್ನ ಒಳ ಗೊಂಡಿವಿ.

೬ ಸ ಮ ಾನ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಾದ ಮಹಾ ಮ ಂಡಳೀಳ್ವ ರನನ್ನ ಪ್ರಸ್ತಾ ಪಿಸಿವಿ.

೭ ನಾಲ ಫ್ಥ ಶಾಸನಗಳ ,ಬಾಷಾ ಶೈಲಿಯು, ರ ಚನಿ ನಿರ ಊಪಣಿಯು ಊ ಮ ಷ್ಟು ಸ ಮ ಾನ ವಾಗಿದಿಯೆ ಂದರಿ ಇವ ನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸೀ ಶಾಸನ ಕ ಮಿ ರ ಚಿಸಿಯೆ ನ್ನ ಹುದು .

೮ ಆಕ ಸ್ಮಿಕ ಮ ಲ್ಲದ ಮಿಷ್ಟ ತ್ರಾ ಮಿ ೀಷ ತ್ರಾ ಆದ ಸ ಮ ಾನ ಅಂಶ ಗಳು: ಮಹಾ ಮ ಂಡಳೀಳ್ವ ರಂ (ಅಧಿಕಾರ –ವೃ ತ್ತಿ ಸ ಊಚಕ)– ಹ ರು ಮ ತ್ಸ ರಾಜು (ಕು ದ ರಿ ಸ ಡಿಸು ಮ ದರ ಲ್ಲಿನ ನ್ಯೆ ಪು ಣ್ಯ), ರ ಊಪ (ಮ ನಿತಾ) ಮ ಸ ಊಜು (ಅ ರಿರ ಸೌ ಷ್ಠ ಮ), ಪರಿಮಾರ ನಿದಾನ ನಿ (ಆಪ್ತ ಬಳ ಗ ಮ ನ್ನ ಕಾಪಾಡು ಮ ಸ್ವ ,ಬಾಮ ಸಂಬಿದ ಮರ್ಳಿ ಿಜೆ ಮ ಟ್ಟಾಗಿರು ಫು ದ), ಅಕ ರ್ ತೀಜು (ರ ಮಿಯು ಂತಿ ತಿ ಊಗು ಮ ತೀಜ್ವಸಿ ರಾಜಕು ಮ ಾರ), ಕಾನೀನಂ (ಕರ್ಣ ನಂತಿ ದಾನ ಗು ಣ), ರಿಫು ನೃಪತಿ

ಹ್ಳದರು ಸಿಲ್ಲಂ (ಶಿ ತ್ತು ರಾಜರ ಮದಿಗಿ ಈಟಿ) ,ಬು ವಸ್ತಿಕ ಮಲ್ಲಂ (ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ-ಒಂದಸಿರು ಸೊಪಿಳ್ವರ)

–ಹೀಗಿ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಶಾಸನಗಲ ಒಕ್ಕಣಿ ಏಕ ಪ್ರಕಾರ ವಾಗಿದ್ದು , ಒಂದರ ಸಕಲು ಇನ್ನೊಂದು ಎಂಬಂತಿ ಇರುತ್ತವದ, ಯಲಿ-ಸಿರೂರು ಶಾಸನದ ಮತ್ತು ಸುದವಾಡಿಗಿ ಶಾಸನದ ತ್ರುಟಿತ ,ಬಾಗಗಳನ್ನ ಪೂದಲಿಸು ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಗಿಹಿ ಊದು ವ ಹಾಗಿ ತ್ತು ನಾರಚಿಸುತ್ತದ್ದಕ್ಕಿ ನರವಾಗುತ್ತದಿ

,ಬು ವಸ್ತಿಕವಲ್ಲ ಸೊಪಿಳ್ವರನು ೧೦೪೯ ರ ವೀಳಿಗೀಸಿ ಮಹಾಮಂಡಲೇಳ್ವರನಾಗಿದ್ದನು [ಮುಳಗುಂದ ಶಾಸನ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ]. ನಂದವಾಡಿಗಿ ಶಾಸನದ ಕಾಲ ಕ್ರಿ ಶ. ೧೦೭೦ ಎಂದು ಚರಿತ್ರಕಾರರು ಹೇಳಿದ್ದರಿ; ಅಂದರಿ ಆತನು ೨೧ ವರ್ಷಕಾಲ ಅಖಂಡವಾಗಿ ಮಹಾಮಂಡಲೇಳ್ವರನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರಿ ಈಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಿಲವು ಸಮಸ್ಯಗಳು ಮೂಡಾಗುತ್ತವಿ

೧. ೧೦೭೮ ರ ವೀಳಿಗಿ ಸಾಮಂತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನು ಬನವಸಿ ಪನ್ನಿರ್ಛಾಸಿರ ಪ್ರಬುವಾಗಿದ್ದನು , ಎರಡು ಸೂಪಿರ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಗಿದ್ದನು [ಎಕ ೭ (೧೯೦೨) ಶಿಕಾರಿಪು ರ ೧೯, ೧೦೬೬: ಎ.ಇ. ೧೬.ಪು . ೩೩೯; ಎಆರ್ ಎಸ್ ಐಇ ೧೯೩೩–೩೪.ಸಂ. ೧೦೯, ಕ್ರಿ ಶ. ೧೦೭೦] ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನು ಮಹಾಮಂಡಲೇಳ್ವರನಾಗಿದ್ದುದೂ ಇದೀ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ [ಎ.ಕ. ೭ ಶಿಕಾರಿಪುರ ೧೩೬, ೧೦೭೮: ಬಾ.ಕ.ಇ. ೧–೧.ಸಂ. ೧೧೩.ಪೂ ನ್ನಗುಂದ (ಹುನಗುಂದ)ಶಾಸನ. ೧೦೭೪ ಕ್ರಿಶ .)]

೨ ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಜಯಸಿಂಹನ ಸೋದರಿ ಅಕ್ಕಾದೇವಿಯು ಮಗನಾದ ತಿೂಯಿವಡಿವನು ೧೦೬೪ ರಲ್ಲಿ ಬನವಾಸಿಗಿ ಒಡಿಯನಾಗಿದ್ದನು (ಎಚ್ ಐಎಸ್ ಐ ಪು . ೭೮)

೩ ಹಾನುಗಲ್ಲ ಕದಂಬರಾಜ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನು ೧೦೬೮–೬೯ ರಲ್ಲಿ ಬನವಸಿ ಪನ್ನಿರ್ಛಾಸಿರಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು.

೪ ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನೂ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರನಾಗಿದ್ದನು.

ಹಾಗಾದರೆ ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪ ಮತ್ತು ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ–ಇವರಿಬ್ಬರೂ ೧೦೭೦ ರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ನಾಡಿಗೆ ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅನುಮಾನಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಶಿಕಾರಿಪುರ ೧೩೬ ನೆಯ ಶಾಸನವು ನೆರವಾಗುವ ಅಪೂರ್ವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ [ಎಕ ೭(೧೯೦೨) ಶಿ.ಕ.) ೧೩೬, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೬೮].

ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನಲ್ಲೂ ಮರ್ಯಾದಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರು ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರೇಶ್ವರರ, ತಂದೆ–ಮಗನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮರಸನು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನೂ ಶಿಕಾರಿಪುರದ ಶಾಸನ ಕಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದವನು ಶಾಂತಿನಾಥನೆಂಬ ಪ್ರೌಢ ಚಂಪೂ ಕವಿ [ಡಾ. ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ: 'ಶಾಂತಿನಾಥ' (೧೯೭೨) ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ]. ಈತನು ರಚಿಸಿರುವ ಸುಕುಮಾರ ಚರಿತೆಯೆಂಬ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ [ಡಾ.ಡಿ.

ಮು ್ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಮತ್ತು ತಸು ಶಾಮ ರಾಯ (ಸಂ)ಶಾಂತಿನಾಥ ಕ ಮಿ ಸು ಕು ಮ ಹು ಚ ರಿತಂ (೧೯೫೭) ಶಿವ ಮೊಗ್ಗ ; ಪ್ರೊ. ಕ ವಲ ಹ ಯನ(ಸಂ) ‘ಸು ಕು ಮ ಹು ಚ ರಿತಿಯ ’ ಸ ಂಗ್ರಹ (೧೯೬೫) ಬೆಂಗ ಳೂರು] ಶಾಸನ ಕ ಮಿ ೂ ಆದ ಶಾಂತಿನಾಥನು ಬರೆದಿರು ವ (ಶಿವ ಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ರು ಶಿಕಾರಿಪು ರ ೧೩೬ ನೆಯ)ಶಾಸನವು ಚಾಳುಕ್ಯರ .ಬು ವನ್ಯೆಕ ಮಲ್ಲ ಎರಡನೆಯ ಸೋಮೇ ಶ್ವ ರ ರಾಜನ ಆಳ್ವಿ ಕೆಯ ಕಾಲ ದ್ದು ಮ ತ್ತು ಮಲ್ಲದಿ ಈ ಉಭ ಯ ಮಹಾಮ ಡಲೇ ಶ್ವ ರರ ಮೊರ ವಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಹ ತ್ವ ದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಷಯ ಗಳನ್ನು ಒದ ಗಿಸು ತ್ತ ದೆ

.ಬು ವನ್ಯೆಕ ಮಲ್ಲ ನ ಪಾದಪದ್ಮೋಪಜೀ ವಿ ಪ್ರಾ ಶಿ ದ ಆಳು ಲಕ್ಷ್ಮ ನೃಪ ನ ದ ಘನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಲಕ್ಷ್ಮ ನೃಪನು, ಪಟ್ಟ ಣಗಳ ತ ವರ್ಮನೆ ಶ್ರೀಮ ದನಾದಿ ಪಟ್ಟ ಣಮೆನಿಸಿದ ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ (ಬೆಳಿಗ್ರಾ ಮ , ಬಳ್ಳಿ ಗಾವೆ) ಯ ಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿ ಕಾಮೋದ ಶಾಂತಿನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರ ಬಸ ದಿಯ ನ್ನ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ನು. ವ.ರ್ಧಮಾ ನ ಮು ನಿ ದಿವಾಕ ರಣದಿ ಸೈದ್ಧಾ ಂತಿಕ ಮು ನೀಂದ್ರ , ವ ಘಣದಿ—ಇಂಥ ಆ ಕಾಲ ದ ಮಹಾ ಮ ಹಿಮ ರಾದ ಜಿನ ಮು ನಿಗಳಿಗೆಲಕ್ಷ್ಮ ನೃಪನು ದತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟ ನು .ಲಕ್ಷ್ಮ ನೃಪನಗು ರು ಪರಡುರೆ ಶ್ರೀಮ ಂತ ವಾದ ದ್ದ ; ಕಮಾಗ ಚಂದ್ರ ಮು ಂತಾದ ಕೆಲ ಮಗೇ ದೊರೆತಂಥ .ಬಾಗ್ಯ ಪ ಡೆದ ವನಾಗಿದ್ದ ನು. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮ ನೃಪ .ಬ ೂಪನಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಾ.ದಿಕಾರಿಯ ೂ ತ ದ್ರಾ ಜ್ಯ ಸ ಮ ದ್ಧ ರಣನ ೂ ಚತು ರ ಕ ಮಿ ೂ ಸ ರಸ್ವ ತಿ ಮು ಖ ಮು ಕು ರನೂ ಕಾರ್ಯ.ದ ರಥದನೂ ಮ ಂತ್ರ ನಿದಾನನೂ ಜಿನ ಮ ತಾಂ.ಬೋಜಿನೀ ರಾಜ ಹ ಂಸನೂ ಆಗಿದ್ದ ವನು ಈ ಶಿಕಾರಿಪು ರ ಶಾಸನ್ನ ಕರ್ತೃ ವಾದ ಶಾಂತಿನಾಥ ಕ ವಿ

ತ ನ್ನ ಆಶ್ರ ಯದಾತ ನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮ .ಬ ೂಪನು ಕ ಟ್ಟಿಸಿದ ಶಾಂತಿನಾಥ ಬಸದಿಗೆ ಈ ಶಾಂತಿನಾಥ ಕ ಮಿ ೂ ಆಶ್ರ ಯ ದಾತನ ಅನು ಮ ತಿಯಿ ಂದ ಅನೇಕ ದಾನದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ನು . ಹೀಗೆ ಕ ವಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರ ಯ ದಾತನೂ ಆಗಿದ್ದ ಮಹಾವೀರ ಲಕ್ಷ್ಮ ನೃಪನು ‘ಚಾಳು ಕ್ಯರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವ ದ

ಆಳು ' ಎಂಬ ದು ಗ ಪ ನಾರ್ಹ. ಈತ ನಿಗೆ ೧೦೬೬ ರಲ್ಲಿ ರೇ ಪ (ಬ) ನ ವಾಸಿ ದೇಶ ವನ್ನ ಶಾಸ ನ ಬರಿದು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಮಹಾಮಾ ಂಡಲೇಶ್ವ ರ ,ಬು ವಸ್ಥಿಕ ಮ ಲ್ಲ ನ, ತ ನ್ನ ತಂದೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಪಲ್ಲ ನ ಜುಸ ಮ ನಾದಿರು ಾ ಮ ರಣ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ, ಚಾಳುಕ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾ.ಬಿಷಿಕ್ತ ನಾದ ದ್ದ ೧೦೬೮ ರ ಲ್ಲಿ. ಅದೇ ವರ್ಷ ತ ನ್ನ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ 'ಅಣ ಗಾಳ್ ' (ಪ್ರೀತಿಯ ಮ ನುಷ್ಯ –ಬಂಟ) ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನಿಗೆ, ಅಣ ಗುಪ್ತೃತ್ತಿರು ಾಯು ಂ ಸೇರಿ. ತ ನ್ನ ಮಹಾ ಮ ಂಡಲೇಶ್ವ ರವೃತ್ತಿಪದವನ್ನ ಹೀಗೆ ಷಿದ್ಯುಕ್ತ ವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟ ಗೌರ ವಿಸಿದು ದನ್ನ ಪ್ರ ತ್ಯಕ್ಷ ಸಾಕ್ಷಿಯಾ ಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಶಾಂತಿನಾಥ ಕವಿ ಅದ ನ್ನು ಶಿಕಾರಿಪು ರದ ಶಾಸ ನದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾ ನೆ. ಪ್ರ ಸ್ತು ತ ಪದಾಮ ರ್ಶೆಗೆ ಉಚಿತ ವಾಗುವ ಮ ತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ತೆ ತುಂಬಿ ತು ಳುಕು ವ ಒಂದು ವೃತ್ತ ಪ ದ್ಯ ವನ್ನ ಆ ಶಾಸ ನ ದಿಂದ ಉದಾಹ ರಿಸು ತ್ತೇನೆ;

ಕಿರೆ ಯಾ ಂ ವಿಕ್ರ ಮ ಗಂಗ ,ಬೂಪ ನಿನ ಗಾ ಪೆ ಮ ರ್ಮಾಡಿ ದೇ ವಂಗೆ ನೇ
ಗ್ಗಿರೆ ಯಾ ಂ ವೀ ರ ನೊಳಂಬ ದೇ ವನಿನಗಂ ಪೆಮ ರ್ಮಾಡಿಗ ಂ ಸಿಂಗಿಗಂ
ಕಿರೆ ಯೈ ನೀಂ ನಿನ ಗೆಲ್ಲ ರು ಂ ಕಿರೆ ಯ ರಿನ್ದ ಗ್ಗಯ್ಸಿ ಕಾರು ಣ್ಯದಿಂ
ನಿರೆ ಕೊಟ್ಟಂ ಪ್ರ ತಿಪತ್ತಿ ವೃತ್ತಿ ಪದ ವಂ ಲಕ್ಷ್ಮ ಂಗೆ ಸೋಮೇ ಶ್ವ ರಂ |

ಈ ಪದ್ಯ ದ ಪ್ರಾ ಮು ಖ್ಯಮೆಂದರೆ ,ಬು ವ್ಯೈಕ ಪಲ್ಲ ನ ಕೌಟು ಂಬಿಕ ವಿವ ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗೊಂಡಿರು ತ್ತ ದೆ. ಅಣ್ಣ , ತ ಮ್ಮ , ನಡು ವಣ ತ ಮ್ಮ (ಮ ,ಧ್ಯ ಮ) ಯಾ ಾರೆಂಬ ದು ಒಂದೊಂದು ವಿಶೇ ಷ ಣದೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ತ ನ್ನ ತ ಮ್ಮಂದಿರು ಯಾ ಾರು,ಹೇಗೆ ಎಂಬ ದನ್ನ (ಅರ) ಮ ನಿರು ಹಿರಿಯ ಣ್ಣನಾದ ,ಬು ವಸ್ಥಿಕ ಮ ಲ್ಲ ನ (ಉತ್ತ ಮ ತ್ತು ರು ಷ ದಲ್ಲಿ) ಹೀಗೆ ನಿರ ೂಪಿಸಿದ್ದಾ ನೆ: ನ ನಗಿಂತ (ಎನ ಗೆ) ಚಿಕ್ಕ ವನು (ಕಿರೆ ಯಾ ಂ) ವಿಕ್ರ ಮ ಗಂಗ ,ಬ ೂಪ (ವಿಕ್ರ ಮಾದಿತ್ಯ ೬) ಆಪೆಮ ರ್ಮಾಡಿದೇ ವನಿಗೆ (ವಿಕ್ರ ಮ ಗಂಗ,ಬೂಪ ವಿಕ್ರ ಮಾದಿತ್ಯ ೬) ಸ್ವ ಲ್ಪ ಚಿಕ್ಕ ವನು (ನೇಗ್ಗಿರೆಯಾ ಂ) ವೀ ರ ನೊಳಂಬ ದೇ ವನು ನ ನಗೂ(ಎನಗ ಂ) ವಿಕ್ರ ಮಂಗ ಗನಿಗೂ(ಪೆಮ ರ್ಮಾಡಿಗ ಂ) ಜಯ ಸಿಂಹ ನಿಗ ೂ

(ಸಿಂಗಿಗಂ) ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನಾದ ನೀನು (ನೀಂ) ಚಿಕ್ಕವನಾದ್ದೀಯೆ (ಕಿಱೆಯೈ); ನೀನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಚಿಕ್ಕವರೇ ಎಂದು ಅತಿಶಯ ಗೊಂಡು ನಿನಗೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ತೋರಿರುವರು -ಎಂಬದಾಗಿ ಕಾರುಣ್ಯಭಾವದಿಂದ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ಲಕ್ಷ್ಮನಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಗೌರವದ (ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ) ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ ವೃತ್ತಿಪದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ವೃತ್ತಿಪದ ಪ್ರದಾನವಾದದ್ದು ೧೦೬೮ ರಲ್ಲಿ

ಅದರಿಂದ ನಡುವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನದ ಕಾಲವನ್ನು ೧೦೭೦ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರಾಯಃ ೧೦೬೭ ರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತತ್ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಇಮ್ಮಡಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನಿಗೆ ಹೀಗೆ ನೀಡಿದ ವೃತ್ತಿಪದವೇ ಬೆಳ್ವಲ ಮುನ್ನೂರು ಹಾಗೂ ಪುಲಿಗೆರೆ ಮುನ್ನೂರು ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ ವೃತ್ತಿಪದ, ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಗಿ ಈ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಳುವ ಮಹಾ ಮನ್ನಣೆ. ಇಮ್ಮಡಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಅನ್ನೋಯ ವರಾಜನಾಗಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ೧೦೪೯ ರಿಂದಲೂ ವೇಂಗೀಪುರವನ್ನೂ ಬೆಳ್ವಲ-ಪುಲಿಗೆರೆ ಆರುನೂರನ್ನೂ ಆಳುವ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾಗಿದ್ದನು.

ತನ್ನ ತಂದೆ ಆಹವಮಲ್ಲ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನು, ಚೋಳ ಕೊಂಕಣ ಲಾಟ ಕಳಿಂಗ ಪರಮಾರರ ಯುದ್ಧ ನಡೆದ ದೊಡ್ಡ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅವನ. ಮಗನಾದ ಈ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನೂ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅಯ್ಯನ (ತಂದೆಯ) ಆಸೆಯ ನೀಡಿದ್ದನು (ಅಮ್ಮನ ಗಂಧವಾರಣ). ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನಿಗೆ

ಕಿರಿಯ ಮಗನಾದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ-ತ್ರಿಭುವನಮಲ್ಲ ದೇವನಿಗೆ ವಿಕ್ರಮ, ವಿಕ್ರಮಾಂಕ ವಿಕ್ರಮಾಂಕದೇವ, ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ-ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಈ ಶಿಕಾರಿಪುರ ಶಾಸನವನ್ನು ಶಾಂತಿನಾಥ ಕವಿ ೧೦೬೮ರಲ್ಲಿ, ಅಣ್ಣನ ಗಂಧವಾರಣನಾಗಿದ್ದನು. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರ ನಡುವೆ ಅಕ್ಕರೆ ಬತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಷ್ಟೇ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತು ಅಪ್ಪ (ಅಯ್ಯ/ಅಮ್ಮ)ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು.

ಮೇಲಿನ ಶಾಸನದ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮನನ್ನು ವಿಕ್ರಮಗಂಗ ಎಂದೂ 'ಪೆರ್ಮಾಡಿದೇವ' ಎಂದೂ ಕರೆದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಕ್ರಮನು ಗಂಗವಾಡಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಎರಡೂ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಹೆಸರು ಪೆರ್ಮಾಡಿದೇವ, ಈ ಬಿರುದನ್ನು ಹೆಸರಾಗಿ ಹೊತ್ತಿರುವ ಹತ್ತಾರು ರಾಜರು ಸಾಮಂತರು ನಾಡ್ಪ್ರಭುಗಳು ಶಾಸನ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ: ಕೇವಲ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳು:

೧ ಹೊಯ್ಸಳ ನೃಪಕಾಮನಿಗೆ (೧೦೦೬) ಪೆರ್ಮಾನಡಿ-ಪೆರ್ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿತ್ತು

೨ ಕಲಚುರ್ಯ ಜೋಗಮನ ಮಗ ಪೆರ್ಮಾಡಿ ದೇವನು (೧೧೨೦-೧೧೪೬) ಈ (ಪೆ)ಹೆಮ್ಮಾಡಿರಸನ ಮಗನೇ ಬಿಜ್ಜಳರಾಯ

೩ ಚಟ್ಟರದೇವನ ಮಗ ಜಯಕೇಶಿದೇವನ ಅಳಿಯ ಪೆರ್ಮಾಡಿದೇವ [ಎ.ಕ. ೮.ಪು. ೩೦೧. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೨೫]

೪ ಗೋವೆಯ ಕದಂಬ ದೊರೆ ಜಯಕೇಶಿಯ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಪೆರ್ಮಾಡಿರಾಜ (೧೧೪೭)

೫ ಆಹವಮಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೂರ ನಾಡ್ಪ್ರಭುವಾಗಿ ಪೆರ್ಮಾಡಿ ಕೇಸಿಗಾವುಂಡನಿದ್ದನು

೬ ಗಂಗರದೊರೆ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ [ಎ.ಕ ೨. ಶ್ರ ಬೆ ೫೪೪, ಕ್ರಿ.ಶ. ೮೮೪]

೭ ಗಂಗರ ನೀತಿಮಾರ್ಗ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ [ಎಕ ೭ (೧೯೭೯) ಮಳವಳ್ಳಿ (ರಾಮಂಗಲ) ೧೫, ಪು ಟ೩೫೬, ಕ್ರಿ ಶ. ೮-೯ ನೆಯ ಶತಮಾನ]

೮ ಗಂಗ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ ಇಮ್ಮಡಿ ಬೂತುಗ: [ಎ.ಇ. ೧೫.ಪು ಟ೩೩೭]

೯ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ ಎಂಬ ರಾಜನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು [ಎಕ. ೧೧ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ೮, ಸು. ಕ್ರಿ ಶ. ೮೧೦]

೧೦ ಪೆರ್ಮಾಡಿ ಮಾರಸಿಂಗದೇವನಿಗೆ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಿದ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷದ ಶಾಸನವಿದಿ [ಎಕ ೭, ನಾಗಮಂಗಲ ೧೨, ಕ್ರಿ ಶ. ೯೬೩]

೧೧ ಶ್ರೀ ಮಚ್ಚಾಳುಕ್ಯ ಪೆರ್ಮಾನಡಿದೇವ, ಈತನ ಮಗಳು ಪಂಪಾದೇವಿ [ಎಕ ೪, ಹುಣಸೂರು ೫೦, ಕ್ರಿ ಶ. ೯೯೭]

ಗಂಗರ ಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀಪುರುಷನ (೭೨೬-೭೮೯) ಪಲ್ಲವರ ವೀರ ಕಾಡುವೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಆತನಿದ್ದ 'ಪೆರ್ಮಾನಡಿ' ಹಾಗೂ 'ಭೀಮಕೋಪ' ಗಳೆಂಬಿರುದು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡನು, ಸು. ಕ್ರಿ ಶ. ೭೫೮ ರಲ್ಲಿ.

೧೨ ಕಾದಂಬರ ಕಾಮದೇವ-ಚಟ್ಟಲದೇವಿಯರ ಮಗ ಕದಂಬ ನರೇಂದ್ರ ವೀರ ಪೆರ್ಮಾಡಿದೇವ [ಜೈ.ಬಿ.ಬಿ. ಎ.ಎಸ್. ೯.ಪು. ೩೧೦]

೧೩ ಗಂಗರಾಜ ಶ್ರೀಮತ್ ಪೆರ್ಮಾನಡಿಯು ಜೊಹಲ ಎರೆಯಂಗಗಾವುಂಡನ ಮಗನಿಗೆ ಪೆರ್ಮಾಡಿಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು [ಇ.ಆ. ೪, ಪು. ೧೦೩. ಕ್ರಿ ಶ. ೮೯೦]

ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಒಂಬತ್ತು ಮಾಹಿತಿಗಳು ಪೆರ್ಮಾಡಿದೇವ, ಪೆರ್ಮಾಡಿರಾಯ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು (ಬಿರುದ) ಇರುವವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಈ ಪೆರ್ಮಾಡಿ (ರಾಯ-ದೇವ-ಪೆರ್ಮಾನಡಿ) ಹೆಸರು ಹುಟ್ಟಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾದದ್ದು ಜೈನರಾಜ ಗಂಗ ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು

ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗ ತಿಳಿದು ಬರುವಂತೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ರಾವಂದೂರು ಗ್ರಾಮದ ನೆಡಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿರುವ ತುಂಬ ತ್ರುಟಿತವಾದ ಶಾಸನದ ‘ಶ್ರೀಮತ್ ನೀತಿಮಾರ್ಗ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ’ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ವಾಕ್ಯವು ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಪ್ರಯೋಗ: ಇದರ ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶನ ಭಾಗವು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಇದರ ಲಿಪಿ ಬರಹದ ಆಧಾರದಿಂದ ಈ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ.ಶ. ೮–೯ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂದು ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ; ಇದರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ನೀತಿಮಾರ್ಗ ಪೆರ್ಮಾನಡಿಯು ರಾಚಮಲ್ಲನ ತಂದೆಯಾದ ನೀತಿಮಾರ್ಗ ಎರೆಗಂಗನೆಂದು (೮೫೩–೮೭೦) ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ, ‘ಘನತೆವೆತ್ತ’ (ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳ್) ಎಂಬ ಗೌರವಾರ್ಥಕವಾಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಈ ಪೆರ್ಮಾಡಿ–ಪೆರ್ಮಾನಡಿ ಹೆಸರು ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ್ದು. ಗಂಗರು ಎರೆಯಪ್ಪ (ಎರೆ ಅಪ್ಪೋರ್ =ಪ್ರಭು, ಒಡೆಯ) ಎರೆಗಂಗ–ಎಂಬಂಥ ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡದ ಮೂಲ ರೂಪುಗಳನ್ನು ಅಂಕಿತ ನಾಮವಾಗಿ ಬಳಸುವರು, ಈ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಗಂಗ ವಂಶದ ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದ್ದು ಆದಮೇಲೆ, ಗಂಗರನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅನಂತರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತರೂ ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಬಳಸಿದರು. ಇಂಥದೊಂದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನೂ, ಗಂಗರ ರಾಜಾದರ್ಶಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮೊದಲಿಗರು ಪಶ್ಚಿಮ ಚಾಲುಕ್ಯರು. ಗಂಗರ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿ ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಗಂಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅಸ್ತಂಗತವಾದಾಗ ಗಂಗರಲ್ಲಿದ್ದ ಜೈನ ಮುನಿಗಳನ್ನೂ ಜೈನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ಜೈನ ಕವಿಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಚಾಲುಕ್ಯ ಆಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು: ಅಜಿತಸೇನಾಚಾರ್ಯರು, ರನ್ನ ಕವಿ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

ಪೆಮ್ಮಾಡಿ–ಪೆಮ್ಮಾನಡಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾನಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನ ನಿದರ್ಶನಗಳೊಂದಿಗೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಇಷ್ಟು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಸಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ “ರಾಜಧಾನಿ-ಅಣ್ಣಿಗೆರೆಯೊಳ್ . . . ಪೆರ್ಮಾಡಿಯ ಬಸದಿಯ ಪುರದಕೇರಿಯಂ. . . . .ಪ್ರಸತಾಗಿ ಪಡೆಸುಲಿಸಿ”–ಎಂದಿದೆ [ಬಾ.ಕ.ಇ. ೧–೧. ೧೦೩.ಪು. ೧೦೧೦]. ಈ ಪೆಮ್ಮಾಡಿ ಬಸದಿಯು ಗಂಗಪೆರ್ಮಾಡಿ ಬೂತುಗನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಜಿನಾಲಯವೇ ಹೊರತು ಶಿವಗಂಗ ಭುಜುಪೆರ್ಮಾಡಿಯಲ್ಲ. ಶಿಕಾರಿಪುರ ೧೩೬ ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಶಿವಮಾರನಿಗೆ ಶಿವಗಂಗ ಮತ್ತು ಪೆರ್ಮಾಡಿದೇವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ರೂಢಿಗೆ ಬರಲು ಇಷ್ಟು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಆತ ಗಂಗವಾಡಿ ೯೬೦೦೦ವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಆತ ಗಂಗರ ದೊರೆಗಳಂತೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದನು.

ಶಾಂತಿನಾಥಕವಿಯು ರಚನೆಯಿಂದ ಉದಾಹೃತ ಶಾಸನಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ, ಜಯಸಿಂಹ – ಈ ಮೂವರು ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರೊಂದಿಗೆ ಇವರ ಭ್ರಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯ ಪಾತ್ರರು ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಆಗಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಉಳಿದ ಆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ವೀರನೊಳಂಬದೇವನು ಎಂಬ ಪರಿಶೀಲನೆಯೂ ಆಗತ್ಯ. ಈಗಿನ ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ (ಹುನ್ನಗುಂದ) ಹುನಗುಂದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮರೋಳ (ಮರ್ರೊಳಲು) ಶಾಸನವು ನೊಳಂಬವಾಡಿ ಮತ್ತು ಕರಿವಾಡಿ–೩೦ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ನೊಳಂಬ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. [ಬಾ.ಕ. ಇ. ೧–೧, ೬೧]. ಕೋಲಾರ ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ [ಮತ್ತು ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಸನ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ಆಂಧ್ರದ ಅನಂತಪುರ ಮತ್ತು ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗ ಹಾಗೂ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಧರ್ಮಪುರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗ]– ಈ ಪ್ರದೇಶ ಸೇರಿ ಆದದ್ದು ನೊಳಂಬವಾಡಿ– ೩೨೦೦೦. ಈಗ ಮಡಕಶಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಹೇಮಾವತಿಯೂ (ಹೆಂಜೇರು) ಅನಂತರ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ

ತೀರದ ಕಡಲಿಯೂ ನೊಳಂಬರು ರಾಜಧಾನಿಗಳು. ಮೊದಲಿಗೆ ಗಂಗರ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ನೊಳಂಬರು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಸಾಮಂತರಾದರು. ತ್ರೈಲಪನ ಇರಿವಬೆಡಂಗ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ಮತ್ತು ಭುವನೈಕಮಲ್ಲರಾಜರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲೇ ನೊಳಂಬರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಆಜ್ಞಾನುವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನವರಾಗಿದ್ದರು.

ಹುನಗುಂದ ಶಾಸನೋಕ್ತನಾದ ನೊಳಂಬ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನು ಚಾಳುಕ್ಯ ಇರಿವಬೆಡಂಗ ಸತ್ಯಾಶ್ರಯ (ಸ್ತ್ರೀಗ) ಮಗಳು ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದನು. [ಸೌ.ಇ.ಇ. ೧೧–೧, ೬೧. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೨೪] ಈ ಅಳಿಯ ತನಗಾಗಿ ಮಾವನಾದ ಇರಿವ ಬೆಡಂಗನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಆದಿಭಾಗವಾದ 'ಇರಿವ' ಎಂಬುದನ್ನು ಶಬ್ದಕೋಟಲೆವಾಗಿಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವ ತೋರಿಸಿದನು. ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಹಾಗು ಹೆಸರಿನ ಭಾಗವನ್ನು ತಮಗಿಷ್ಟರಾದವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ವಾರಿಗಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಇರಿವ ನೊಳಂಬಾದಿರಾಜ ಘಟೆಯಂಕಕಾರನೂ (೧೦೧೦–೧೦೨೪) ಈ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನೂ ಭಾವ–ಭಾವಮೈದರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಸಖ್ಯದಿಂದ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನಿಗೆ ಭಾವನಗಂಧವಾರಣ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬುದು ನನ್ನ ಊಹೆ. ನೊಳಂಬ ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಮುಖನಾದ ಈ ಇಮ್ಮಡಿ ಇರಿವನೊಳಂಬಾದಿರಾಜನು ಮರೋಳದಲ್ಲಿನ ಜಿನಾಲಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಜಿನರ ಯತಿಗಳಿಗೆ ಭೂದಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದನು **[Desai Dr. P.B;JSI (1957)p.195]**

ಶಾಂತಿನಾಥಕವಿ ಉಚಿತ ಶಿಕಾರಿಪುರ ಶಾಸನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವೀರ ನೊಳಂಬದೇವನು ಈ ಇಮ್ಮಡಿ ಇರಿವ ನೊಳಂಬಾದಿರಾಜ ಘಟೆಯಂಕಕಾರನೇ ಆಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬರುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲು ಕಾಲದ ತೊಡಕಿದೆ. ಶಾಂತಿನಾಥ ಕವಿಯ ಪದ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ವೀರ ನೊಳಂಬದೇವನು ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ ಪೆರ್ಮಾಡಿದೇವನಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಕ್ಕವನು (ಸೀಗೆಯಣ್ಣ) ಶಿಕಾರಿಪುರ ಶಾಸನದ ಕಾಲ ೧೦೬೮,

ಮರೋಳ ಶಾಸನದ ಕಾಲ ೧೦೨೪. ಅಂದರೆ ೪೪ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಇಡೀ ನೊಳಂಬಾದಿರಾಜನು ದೊಡ್ಡವನಾದಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಂತಿನಾಥ ಕವಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ ವೀರ ನೊಳಂಬದೇವನ ಈ ಇಡೀ ನೊಳಂಬನಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಇದೇ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯರ ಸಮಕಾಲಿನಾಗಿದ್ದು ಚಾಳುಕ್ಯರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಾಡುಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ನೊಳಂಬದೇವನಿದ್ದಾನೆ. ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನ ತುದಿಯ ಆಹವಮಲ್ಲ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರ I ರಾಜನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿರುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 'ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ನನ್ನಿ ನೊಳಂಬ ಇಮ್ಮಡಿ ಪಲ್ಲವ ಪೆರ್ಮಾನಡಿಯು (೧೦೪೪-೧೦೫೪) ಕೋಗಳಿ-೫೦೦. ಕದಿಯಕಲ್ಲು-೩೦೦, ಕದಂಬಳಿಗೆ- ೧೦೦೦, ಬಲ್ಲಕುಂದೆ-೩೦೦, ಕುಡಾರ ೭೦ ಎಂಬ ಈ ನಾಡುಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. [ಸೌ.ಇ.ಇ. ೯-೧, ೧೧೮. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೫೭] ತನ್ನ ಪ್ರಬನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಈತನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಜಗದೇಕಮಲ್ಲ ಇಮ್ಮಡಿ ನೊಳಂಬ ಪಲ್ಲವ ಪೆರ್ಮಾನಡಿಯು (೧೦೩೭-೧೦೪೪) ತರುವಾಯ ನೊಳಂಬವಾಡಿ-೩೨೦೦೦ ಕ್ಕೆ ಈ ನನ್ನಿ ನೊಳಂಬನನ್ನು ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಸಿಂಹಾಸನ ಹತ್ತಿಸುವನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ [ಸೌ.ಇ.ಇ. ೯-೧, ನಂ. ೯೮, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೪೪] ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನು ತನ್ನ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಈ ನನ್ನಿನೊಳಂಬನನ್ನೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನೆಂದು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಎರಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಇವನ ಹೆಸರಿಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಅನುಮತಿಯಿತ್ತನು. ಅದರ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ನನ್ನಿನೊಳಂಬದೇವನು 'ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ನನ್ನಿನೊಳಂಬ || ಪಲ್ಲವ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆದನು.

ಚಾಳುಕ್ಯರಿಗೂ ಚೋಳರಿಗೂ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬದ್ಧ ವೈರ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತ್ತು: ಇದು ಗಂಗರ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ ಚಾಳುಕ್ಯರು. ಚಾಳುಕ್ಯರು ಸೈರಂತರ್ಯವೇ ಹೊಮ್ಮಿಸಿದರು. ರಾಜರು ರಾಜ್ಯ ಬೇರೆಯಾದರೂ ದಾರಿ ಗುರಿ ಆದರ್ಶಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದೇ ಇದ್ದುವು. ೧೦೫೩-ರಲ್ಲಿ ೫೪ ಕೊಪ್ಪಳ (ಕೊಪಣ-ಕೊಪ್ಪಂ) ದಲ್ಲಿ ನಡೆದ

ಯು ದ್ಧ ದಲ್ಲಿ ಚಾಳು ಕ್ಯರು ಅಂತಿಮ ವಾಗಿ ಗಿದ್ದ ರೂ ಈ ವಿಜಯು ದ ರ ೂಾರಿಯ ಾಹಿ ೂರಾಡಿದ ಈ ತ್ರೈಲೆ ೂಕ್ಯ ಮಲ್ಲ ನನ್ನಿಸೊಳಂಬ ಇಮ್ಮಡಿ ಪಲ್ಲವ ಪೆಮ ಾನ ಡಿಯು ಹತ ನಾದ ನು. ವೀ ರ ಮ ರಣದಿಂದ. ವೀ ರ ನೊಳಂಬನೆನಿಸಿದ ನು [ಸೌ.ಇ.ಇ. ೩–೧, ಮಣಿಮ ಂಗಲಂ ಶಾಸ ನ ಸಂ. ೨೯. ಕ್ರಿ ಶ . ೧೦೫೪] ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಮಲ್ಲ ಚಕ್ರಿಗಿ ಒಡಹು ಟ್ಟಿದ ಪ್ರೀತಿಯ ತ ಮ್ಮ ನಾದ (ತ ತ ಪ್ರಿ ಯು ಾನು ಜ) ಕು ಮ ಾರ ಜಯ ಸಿಂಗ (ಹ) ದೇವನು (ಜಗ ದೇಕ ಮಲ್ಲ ||) ಸಹ ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ನಿಗಿ ಇಂಥ ಯು ದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ನನ್ನಿಸೊಳಂಬ ಮ ತ್ತು ಇರು ಮಸ್ಸಿಕ ಮಲ್ಲ ರ ರೀ ತಿಯ ಲ್ಲಿ ನೆರ ವಾಗಿದ್ದ ನು [ಸೌ.ಇ.೯–೧, ೧೦೧] ಸ ಮ ಸ್ಥೆ ಕ ಮಲ್ಲ ದೇವನಾದ ಈ ಕು ಮ ಾರ ಜಯ ಸಿಂಗ ದೇವನು ಬನ್ನಿ ಗಿೂಳ ದ ರಾಜ್ಯ ಪಾಲ ನಾಗಿದ್ದ ನು. (ಎ.ಇ.೩೫, ಪು . ೩೭–೩೯. ಕ್ರಿ ಶ . ೧೦೪೬)ಆದ ರೆ ಕೊಪ್ಪಳ (ಕೊಪ್ಪಂ) ದಲ್ಲಿ ೧೦೫೩–೧೦೫೪ರ ಲ್ಲಿ ಚೋಳ ರೊಡನೆ ನ ಡೆದ ಕಾಳ ಗ ದಲ್ಲಿ, ನ ನ್ನಿಸೊಳಂಬನ ಂತೆ, ಈ ಕು ಮ ಾರ ಜಯ ಸಿಂಹ ಸೂಕೆಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ ನು [ಸೌ.ಇ.ಇ. ೩,೭೦.].

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ ಣಗಳಿಂದ, ಪ್ರ ಸ್ತು ತ ಚ ರ್ಚೆಗೆ ಕಾರ ಣವಾಗಿರು ವ ಶಾಂತಿನಾಥ ಕ ವಿಯ ಶಿಕಾರಿಪು ರ ಶಾಸ ನೊಕ್ತ ವಾದ ವೀ ರ ನೊಳಂಬ ದೇವನು ಈ ನ ನ್ನಿಸೊಳಂಬ ದೇವನೆಂದು ತೀ ಮ ಾನಿಸಬಹು ದು(?) ಈ ವೀ ರ ನನ್ನಿಸೊಳಂಬದೇವನನ್ನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಮಲ್ಲ ಚಕ್ರಿಯ ಮ ಕ್ಕಳಾದ ಇರು ಮಸ್ಸಿಕ ಮಲ್ಲ ವಿಕ್ರ ಮಾಂಕ ಗಂಗ ಪೆಮ ಾಡಿ ಮ ತ್ತು ಜಯ ಸಿಂಹ ರು ತ ಮ್ಮ ನೊದ ನಂತೆಯೇ ಕಾಣ ತ್ತಿ ದ್ದ ರೆಂದು ಶಾಂತಿನಾಥ ಕ ವಿಯ ಶಾಸ ನ ಪ ್ಯ ದಿಂದ ಖಚಿತ ಗೊಳ್ಳು ತ್ತದೆ ಯೆ (?)– ಇದು ವಿಚಾರ ಣೀಯ . ಶಾಂತಿ ನಾಥನು ಈ ಶಾಸ ನವನ್ನು ಬರೆದಾಗ ವೀ ರ ನೊಳಂಬ

ದೀವನು ವೀರ ಮರಣವನ್ನಪ್ಪಿ ಆಗಲೇ ೧೪ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದುವು. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಂತಿನಾಥನ ಪದ್ಯೋಕ್ತರಾದವರೆಲ್ಲ ಆ ಶಾಸನ ಬರೆದ ೧೦೬೮ ರಲ್ಲಿ ಜೀವಂತರಾಗಿದ್ದವರೇ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವಾಗ, ಜೀವಂತರ ನಡುವೆ ಈ ದಿವಂಗತ ನನ್ನಿನೊಳಂಬನನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೀರನೊಳಂಬ ದೇವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಕಾಡುತ್ತದೆ.

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ನೊಳಂಬ ಕುಲದ ರಾಣಿಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದು ಆಕೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೇ 'ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ನೊಳಂಬ ಪಲ್ಲವ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ ಜಯಸಿಂಹ ದೇವ' (ಜಯಸಿಂಹ ೪) ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ**[B.L.Rice: Mysore and coorgfrom inscriptions (1969), p. 58].** ಈ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನೊಳಂಬ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ ಜಯಸಿಂಹ ದೇವನು ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಮಗನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ–೬ ನ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಸಹ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ ಈತನು ಕ್ರಿಶ. ೧೦೮೨ ರ ವರೆಗೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನೊಳಂಬ –ಪಲ್ಲವ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ ಜಯಸಿಂಗ ದೇವನು [ಬಿಳ್ಹಣ–೨೦೦ ಪು ೮ಗಿಟೆ– ೨೦೦] ಎರಡೂ ನೊಳಂಬವಾಡಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು [ಎ.ಇ.೧೬. ಸಂ. ೨೪.ಪು . ೩೩೨] ನೊಳಂಬಾದಿತ್ಯರ ಸಿಂಗಿದೇವ [ಸೌ.ಇ.ಇ. ೯–೨, ೨೦.ಪು. ೧೩–೧೮] ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ವೀರ ನೊಳಂಬ ಪಲ್ಲವ ಪೆರ್ಮಾನಡಿ ಜಯಸಿಂಹ ದೇವನು ಮಡುವನನ್ನು ೧೦೮೧ ರಲ್ಲೂ [ಎ.ಇ. ೧೬, ಸಂ. ೯ ಬಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ ಕ್ರಿಶ. ೧೦೮೧] ೧೦೮೨ ರಲ್ಲೂ [ಸೌ.ಇ.ಇ. ೨೦, ೫೫. ೧೦೮೨. ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ (ದಾಜಿ./ಶಿರಹಟ್ಟಿತಾ) ಪು . ೬೭] ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ನನ್ನಿನೊಳಂಬಾದಿರಾಜನಿಗೆ

ಪಟ್ಟಬದ್ಧವಾದುದ್ದು ಶಕ ೯೬೬ ನೆಯ ತಾರಣ ಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿವಾರ [೫-೪-೧೦೪೪]: ಅಂದರೆ ೧೦೪೪ ರಿಂದ ೧೦೮೧ ರವರೆಗೆ ೩೭ ವರ್ಷ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶಾಂತಿನಾಥ ಕವಿಯು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರೇ ಆಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ವೀರನೊಳಂಬದೇವನೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲದೇವ ಚಕ್ರಿಯ ಸ್ವಂತ ಮಗನೇ ಆದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನೊಳಂಬ-ಪಲ್ಲವ-ಪೆರ್ಮಾಡಿ-ಜಯಸಿಂಹದೇವನೆಂದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದಾಗ ಶಾಂತಿನಾಥ ಕವಿಯ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನಾದ ನನಗೆ ಚಿಕ್ಕವನು ವಿಕ್ರಮಗಂಗನು, ಅವನಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಕ್ಕವನು ವೀರನೊಳಂಬದೇವನು; ನನಗಿಂತಲೂ ವಿಕ್ರಮಗಂಗ ಪೆರ್ಮಾಡಿಗಿಂತಲೂ ವೀರನೊಳಂಬ ಜಯಸಿಂಹನಿಂತಲೂ (ಸಿಂಗಿಗಂ) ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಂಗಿಗಂ ಎಂಬುದು 'ವೀರನೊಳಂಬದೇವ ಜಯಸಿಂಹನಿಗೆ' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಶಿಕಾರಿಪುರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೆರಡು ಅಪೂರ್ವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು: ೧. ಪ್ರೌಢಕವಿಯಾದ ಶಾಂತಿನಾಥನು ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಲಾದ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ, ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪರು ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ಧ್ವನ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನು ಬೇಳಾನುವೃತ್ತಿ ಚೋಳವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು [ಬಾ.ಕ.೩. ೧-೧. ೮೪. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೪೯]. ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಕುಮಾರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. [ಶಿಕಾರಿಪುರ ಶಾಸನ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ] ವೀರನೊಳಂಬ ಸಿಂಗಿಗನು ಕುಮಾರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತರ್ದವಾಡಿ ನಾಡನ್ನು ಮಾಡಲಿಕೆನಗಿಯೂ ನೊಳಂಬ ಸಿಂದವಾಡಿಯ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವನು

ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನು. ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾಗಿದ್ದ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ೧೦೬೮ರಲ್ಲಿ ತಾನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದಾಗ ತನ್ನ ಈ ವೃತ್ತಿ ಪದವನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಗೊಳಿಸಿದನು.

ಹಿತ್ತರನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮನೋ ಎಂಬಂತೆ ಇದ್ದ, ಅಣುಗಾಳು ಲಕ್ಷ್ಮನೃಪನಿಗೆ ತಾನು ಸುಮಾರು ಮೂರು ದಶಕ ಕಾಲ ಹೊಂದಿದ್ದ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪದವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟನು. ತನ್ನ ತಂದೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನು ಲಕ್ಷ್ಮನಿಗೆ ತೋರಿದ್ದ ರಾಜ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನೂ ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನದ ಕಾಲವನ್ನು ಪುನಃ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ ವೃತ್ತಿಪದವನ್ನು ೧೦೬೮ರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನವು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಎಷ್ಟೇ ಗರಿಷ್ಠ ಅವಧಿಯೆನಿಸಿದರೂ ೧೦೬೭ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ರಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ೨. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು: ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರ ೨, ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ ೬, ನೊಳಂಬಾಧಿರಾಜ ಸಿಂಗಿದೇವ (ಜಯಸಿಂಹ ೪) ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿವರ್ಮ [೧.ಎ.ಇ. ೩೫.ಪು. ೨೫೩. ಕ್ರಿಶ. ೧೦೫೧: ಸೌ.ಇ.ಇ. ೯.೨, ಸಂ. ೨೨೦ **Pp.** ೧೩–೧೮] ಗೋವೈದ್ಯಮೆಂಬ ತನ್ನ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನು ತಾನು ಚಾಳುಕ್ಯ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಮಗನೆಂದೂ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ತಮ್ಮನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ: ಶಾಸನಗಳೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿವೆ. [ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣರಾವ್, ಕೀರ್ತಿವರ್ಮ, 'ಕಸಾಪಪ' ೨೮–೧]. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದ್ದೂ ಶಾಂತಿನಾಥ ಕವಿಯ ಶಿಕಾರಿಪುರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ರಾಜಕುಟುಂಬದ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ, ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮನನ್ನೇ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆ ಎಂಬುದು ಚಿಂತನೀಯ. ಚರಿತ್ರಕಾರರು ಈ ಮರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸಲು ತಕ್ಕ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆತಾವು. [ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಹಂಪ. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ – ವಿಜಯಾದಿತ್ಯ–ಕೀರ್ತಿವರ್ಮ: ೧೯೯೬]

ಸಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನದ ಇನ್ನೆರಡು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅ) ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 'ರಾಜಧಾನಿಯಣ್ಣಿಗೆರೆಯೊಳ್ ಚೋಳಂಗೊಂಡ ಶ್ರೀಮತ್ತ್ರೈಪುರುಷದೇವ ಸ್ವಾಮಿಯುಂ' (ಸಾಲು ೧೩ ರಿಂದ ೧೫) ದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇದು ಚಾಳುಕ್ಯರ ಸೈನ್ಯವು ತಮ್ಮ ಹಗೆಗಳಾದ ಚೋಳರನ್ನು ೧೦೫೪ ರಲ್ಲಿ ಕೊಪ್ಪಳ (ಕೊಪ್ಪಂ) ಮಹಾಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಚೋಳರ ರಾಜಾಧಿರಾಜನನ್ನು ಕೊಂದು ಪಡೆದ ವಿಜಯದ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನ ಅಣ್ಣಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಗ ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನು ಮತ್ತೆ ಸುಣ್ಣಬಣ್ಣ ಸಾರಣೆ ಕಾರಣೆಗಳಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆಯೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನವು ಮುಳುಗುಂದ, ಯಲಿಸಿರೂರು ಶಾಸನಗಳು ರಚಿತವಾದ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಲಾಗಿರುವ ಶಾಸನವೆಂದು ಆಕರ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಈಗ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ೧೦೭೦ ಎಂಬ ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು: ಅದರ ಕಾಲ ೧೦೫೪ ರ ಅನಂತರ ಮತ್ತು ೧೦೬೮ ಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬಹುದು; ಪ್ರಾಯಃ ಸಂದವಾಡಿಗೆಯ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೬೫ ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರಬಹುದು.

ಆ) ಸಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನ ಮಡದಿ (ತತ್ಪ್ರಿಯಾಂಗನೆ) ಪಿರಿಯರಸಿ ಮೈಳಲ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು 'ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿ' (ಸಾಲು ೧೬) ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆ. ಮೈಳಲದೇವಿಯು ಮಹಾರಾಣಿ, ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ ಪ್ರಜೆ. ನಾಡನ್ನು ಆಳುವ ರಾಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಜೆ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವಿದೆ;

೧. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನ ತಂದೆ ತಾತಂದಿರಾದ ತ್ರೈಲಪ II ಮತ್ತು ಸತ್ಯಾಶ್ರಯ (ಸ್ತ್ರೀಗ) ರಿಂದ ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿಯು ಪೂಜಿತಳಾಗಿದ್ದಳು [ಬಾ.ಕ.ಇ. ೧-೧, ನಂ. ೫೨; ಸೌ.ಇ.ಇ. ೧೧-೧, ಪು. ೩೯-೪೩]

೨. ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯ ತಂದೆ, ದೊಡ್ಡಪ್ಪ, ತಾತ, ಮಾವ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರೂ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮಗನೂ ಈ ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸಂವರ್ಧನೆಗಾಗಿ, ಶ್ರಮಿಸಿ ಜೀವ ತೆತ್ತಿದ್ದರು. [ಪೊನ್ನ:ಶಾಂತಿಪುರಾಣ ಮತ್ತು ರನ್ನ: ಅಜಿತಪುರಾಣ]

೩. ತ್ರೈಲಪ II ಚಕ್ರಿಯ ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯ ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ರಾಜಗೌರವಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. [ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಗಳು]

೪. ಸ್ವತಃ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯೇ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿರಮಿ ನಿಂತು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಳು.

೫. ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಇಡೀ ಮನೆತನದ ಋಣಭಾರದಿಂದ ಚಾಳುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಜಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು [ಡಾ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಪೀಠಿಕೆ, ಪೊನ್ನನ ಶಾಂತಿಪುರಾಣ (೧೯೮೧) ಪು. ೪೩ ರಿಂದ ೫೯]

ಅಂಥ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಮನೆತನದ ಸಾಧ್ವಿಮಣಿ ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿ ಪೈಳಲದೇವಿಯನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ ದಾನ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ್ಯಶುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಉನ್ನತ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನ ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಯೆಂದರ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿಯಾರುತ್ತಾವೇ ಈ ನಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನದೊಡನೆ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳು: ೧. ನಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನ. ಕ್ರಿ ಶ . ೧೦೬೫. ೨. ಎ.ಇ. ೧೫, ಪು . ೧೦೧. ಕ್ರಿ ಶ . ೧೦೮೪ ೩.ಜಿಎಸ್ಐ, ಪು . ೨೨೯, ಕ್ರಿ ಶ . ೧೦೯೪ ೪. ಎ.ಕ. ೨, ಶ್ರ.ಬೆ ೧೩೨–೧೧೨೩ ಕ್ರಿ ಶ . ೫. ಎ.ಕ. ೨, ಶ್ರ.ಬೆ. ೩೮೪, ೧೧೩೫ ಕ್ರಿ ಶ . ೬. ಎ.ಕ. ೪, ೯೪. ಕ್ರಿ ಶ . ೧೧೪೨ ೭. ಎ.ಕ ೮, ೩೭. ಕ್ರಿ ಶ . ೧೧೪೭ ೮. ಎ.ಕ. ೨, ಶ್ರ.ಬೆ. ೭೩. ಕ್ರಿ ಶ . ೧೧೧೮ ೯. ಎ.ಕ. ೨, ಶ್ರ.ಬೆ. ೧೨೪. ಕ್ರಿ ಶ . ೧೧೮೨. ೧೦. ಎ.ಕ. ೮, ಸಾಗರ ೧೫೯, ಸೊರಬ ೧೪೦, ಸೊರಬ ೩೪೫–ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವ ಅಂಶಗಳು:

೧. ನಂದವಾಡಿಗೆ, ಹೊಂಬಳ್ಳಿಯ ಲಿ-ಸಿರಗೂ, ಮುಳುಗುಂದ —ಈ ಶಾಸನಗಳು ಸಮಾನ ವಸ್ತುವನ್ನ ಒಳಗೊಂಡಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳ ತ್ರುಟಿತ ಭಾಗಗಳನ್ನ ಪುನಾರಚಿಸಬಹುದ.

೨. ನಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನೋಕ್ತರಾದ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ ಇಮ್ಮಡಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನೇ ಎಂದು ಈ ಮೂರು ಶಾಸನಗಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಂತರ-ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಸ್ಥಿರಪಡುತ್ತದೆ.

೩. ಅಮ್ಮನಗಂಧವಾರಣ, ಬಾಪನಗಂಧವಾರಣ, ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ–ಇಷ್ಟು ಪಶ್ಚಿಮ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನ ಹೆಸರು/ಬಿರುದ ಆಗಿವೆ; ಇದು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸೇರುವ ಹೊಸ ಮಾಹಿತಿ.

೪. ಅಮ್ಮನ ಗಂಧವಾರಣನೆಂಬ ಬಿರುದ ಇಮ್ಮಡಿ ತೈಲಪನ ಮಗನಾದ ಸತ್ಯಾಶ್ರಯ ಇರಿವ ಬೆಡಂಗನೀ ಅಲ್ಲದೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನ ಮಗ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನೂ ಇದೆ.

೫. ನಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನೋಕ್ತವಾದ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನೂ ಬಾಮನ ಗಂಧವಾರಣನೂ ಅಜ್ಞಾತರಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ಈಗ ಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನೇ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು:

ಅ. ಆತನ ಬಹುಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಚಯ

ಆ. ಆತನ ಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯ ದೃಷ್ಟಿ

ಇ. ತಂದೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ

ಈ. ಆತನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಅದ್ಭುತ ವರ್ಣನೆ

ಉ. ಆತ ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದನೆಂಬ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯ ನಿವಾರಣೆ

೬. ನಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನದ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಮತ್ತು ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನ ತಮ್ಮಂದಿರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಶಿಕಾರಿಪುರದ ಶಾಸನವು ನೆರವಾಗಿದೆ.

೭. ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯ ಬಿರುದನ್ನು ಚಾಳುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನ ಪಿರಿಯರಸಿ ಪೈಳುದೇವಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ: ಈ ಬಗೆಯ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಮುಂದಿನ ಶಾಸನ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನವೇ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯದು ಕಾಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ

೮. ಈ ಬಗೆಯ ಹಲವು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಂದವಾಡಿಗೆಯ ಶಾಸನವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ

ಇದರ ಆಚೆಗೂ ನಿಂತು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಮಾತು ,ಬುವನೈಕಮಲ್ಲ ಇಮ್ಮಡಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಚಕ್ರಿಯ ಒಟ್ಟು ಜೀವಿತಾವಧಿಯ ಸ್ಥೂಲ ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ; ಪ್ರಾಯಃ ಈತನು ಕ್ರಿಶ. ೧೦೨೫ ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ೧೦೭೬–೭೮ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿರಬಹುದು. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರ I ಚಕ್ರಿಯು ಪಟ್ಟದ ಮೊದಲಿಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ,ಬುವನೈಕಮಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರ II ಚಕ್ರಿಯು ಪಟ್ಟದ ಬಿತ್ತು ಯುಕ್ತಿರದ್ದು ಖಚಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ತೇದಿ, ಮರಣದ ತೇದಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುದ.

[ಸೇರ್ಪಡೆ ವಾತು: ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧದ ಮುಂದುವರಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಚನ್ನಬಸವ ಹಿರೇಮಠ ಅವರು –'ಸಂದವಾಡಿಗಿ ಶಾಸನದ ,ಬಾವಸಗಂಧವಾರಣ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟನೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರಿದಿದ್ದಾರಿ : ಇತಿಹಾಸ ದರ್ಶನ, ಸಂಪುಟ ೧೦(೧೯೯೫) ಮತ್ತು ಸಾದನೆ ೨೩–೩, ೪(೧೯೯೪) ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಂದವಾಡಿಗಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತನಾದ ,ಬಾವಸಗಂಧವಾರಣನು ಚಾಳುಕ್ಯರ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಸಾಮಂತನಾದ ಪೆರ್ಮಾಳ ಮಹುರಸನೆಂದು ಆಧಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೂಚನೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದ್ದು ಸ್ವೀಕಾರಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ].